

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ТА
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

підготовки бакалавра
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 013 Початкова освіта
освітньо-професійна програма Початкова освіта

Луцьк – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі підготовки бакалавр, галузі знань 01 Освіта /Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта, за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта»

Розробник: Рославець Р.М., доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти
Протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

проф. (Пріма Р. М.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання		
	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка 013 Початкова освіта Початкова освіта бакалавр	Нормативна
		Рік навчання: 1
Кількість годин/кредитів 90/3		Семестр: 2-й
		Лекції: 8 год.
		Практичні (семінарські): 12 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота: 60 год.
		Консультації: 10год.
		Форми контролю: екзамен
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Рославець Руслана Миколаївна

Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри теорії і методики початкової освіти

Контактна інформація (0503784270, roslavecj@gmail.com)

Дні занять (посилання на електронний розклад:
<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Програма навчальної дисципліни «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі» є нормативним документом факультету педагогічної освіти та соціальної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою теорії і методики початкової освіти на основі освітньої програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідно до навчального плану для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності «Початкова освіта» заочної форми навчання.

Програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Вона визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Даний курс передбачає ознайомлення майбутніх фахівців із теоретико-методологічними і методичними основами організації здоров'язберігаючого навчально-виховного середовища у сучасній початковій школі.

2. Пререквізити: до вивчення дисципліни: «Вікова і педагогічна психологія», «Загальні основи педагогіки та історія її розвитку», «Теорія виховання», «Дидактика». Після вивчення дисципліни: «Педагогічні технології в початковій школі», «Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі», «Основи інтегрованого навчання в початковій школі».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі: ознайомити студентів з начальними програмами НУШ, метою, завданнями, цілями Державного стандарту початкової освіти щодо реалізації соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі та формувати в них вміння і навички, які сприятимуть досягненню учнями очікуваних результатів навчання, які визначені даною освітньою галуззю.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках даної освітньої галузі:

—ознайомитися із сучасними здоров'язберігаючими педагогічними технологіями;

—ознайомитися зі змістом і методикою використання оздоровчих технік в освітньому процесі початкової школи;

—навчитися здійснювати пошук, аналізувати, систематизувати й узагальнювати інформацію щодо збереження здоров'я і ведення здорового способу життя;

—оволодіти вміннями виявляти, ставити та вирішувати проблеми збереження і зміцнення здоров'я як власного, так і оточуючих;

—навчитися застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та ведення здорового способу життя;

—набути знань і вмінь щодо організації здоров'язберігаючого освітнього середовища у початковій школі.

4. Результати навчання (компетентності).

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

— основи даної галузі та методики викладання;

— особливості навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі здобувачів освіти першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності 013 Початкова освіта;

— здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

— здатність планувати та управляти часом;

— здатність працювати автономно та в команді;

— здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування таких компетентностей. Серед них:

4.1. Вивчення дисципліни спрямоване на формування таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів педагогіки, психології та окремих методик навчання й характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку і виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо..

Дослідницько-праксеологічна. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми, зокрема у процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.

Етична. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських і національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики (професійної етики вчителя початкової школи).

Міжособистісної взаємодії. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

Рефлексивна. Здатність ефективно й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку і саморозвитку учнів, творчому підходів і до освітнього процесу початкової школи. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів і забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; здатність до педагогічної рефлексії.

Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального й духовного) як власного, так й оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі початкової школи та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя учнів.

Фахові компетентності

Предметна компетентність. Здатність до застосування знань, умінь і навичок із циклу професійно-наукових дисциплін, що є теоретичною основою змісту освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти, в освітньому процесі початкової школи. Здатність до організації освітньої

діяльності у початковій школі відповідно до вимог НУШ. Здатність організовувати освітній процес в інклюзивному класі. Здатність застосовувати сучасні методики і технології навчання молодших школярів. Здатність використовувати сучасні засоби, електронні та медіаресурси, цифрові інструменти в освітніх цілях.

Диференціально-психологічна. Здатність до застосування знань про особливості засвоєння навчального матеріалу учнями початкової школи відповідно до їхніх індивідуальних і вікових характеристик сприймання, уваги, уяви, пам'яті, мислення; вміння застосовувати ці знання при моделюванні ситуацій навчання, виховання і розвитку молодших школярів; спроможність урахувати у професійній діяльності тип темпераменту, вік, стать, антропологічні ознаки учнів; володіння психологічними методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних й емоційно-вольових процесів учнів, спроможність їхнього урахування в проектуванні педагогічного процесу.

Соціально-психологічна. Здатність до застосування знань про особливості комунікативної діяльності учнів класу / учня початкової школи, взаємостосунки вчителя й учнів, закономірності педагогічного спілкування, соціальної ситуації, ситуацій міжособистісної взаємодії; вміння застосовувати ці знання в моделюванні освітнього процесу у початковій школі.

Спеціальні (фахові) компетентності: предметна компетентність (філологічна, математична, технологічна, природничо-наукова, мистецька.), диференціально-психологічна, соціально-психологічна, авто психологічна, педагогічна, дидактична, виховна, організаційна, нормативна, варіативна, спеціально-методична, контрольо-оцінювальна, проєктувально-моделювальна, технологічна, професійно-комунікативна компетентність (ПКК), емоційна, вербально-логічна, інтерактивна, технічна

5. Структура навчальної дисципліни.

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Конс .	Сам. роб.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Загальні поняття «Методики навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі» у закладах вищої освіти						
Тема 1. Здоров'язбережувальні технології як педагогічна і соціальна проблема	12	2			10	
Тема 2. Сутність і зміст здоров'язбережувальних технологій	12			2	10	ІРС

Тема 3. Характеристика основних змістових ліній соціальної та здоров'я-збережувальної освітньої галузі	16	2	2	2	10	
Тема 4. Зміст і особливості здоров'язберігаючої діяльності вчителя початкових класів	16		4	2	10	ІРС
Тема 5. Технологія створення портфоліо з курсу «Я досліджую світ».	16	2	2	2	10	
Тема 6. Форми організації навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі	18	2	4	2	10	
Всього годин/Балів	90	8	12	10	60	

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6.Завдання для самостійного опрацювання.

- 1.Поняття здоров'я в історичному аспекті.
2. Розумове навантаження і втома.
- 3.Нормативні документи щодо реалізації соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.
4. Визначити основні принципи організації та проведення фізкультурних пауз у режимі навчального дня школяра.
5. Визначити особливості анатомо-фізіологічні особливості молодшого шкільного віку, новоутворення, які підтверджують фізичну готовність учнів початкової школи до навчальної діяльності.
6. Запропонуйте вправи, завдання та цікаві форми для реалізації змісту фізичне здоров'я.
7. Запропонуйте вправи, завдання та цікаві форми для реалізації змісту соціальне здоров'я.
8. Запропонуйте вправи, завдання та цікаві форми для реалізації змісту психічне та духовне здоров'я.
9. Проаналізувати використання українських національних традицій охорони та зміцнення здоров'я у педагогічному процесі
10. Охарактеризувати дидактичні вимоги до використання ТЗН на уроці.
11. Розкрити умови максимального впливу засобів навчання на розумовий розвиток учнів.
12. Вивчити досвід учителів новаторів щодо використання нетрадиційних видів уроків з метою оздоровлення.

13. Підготувати реферативне повідомлення на тему: «Вплив розумового навантаження на психіку школяра», «Біоритми та їх роль у забезпеченні здоров'я».

14. Підготувати есе на тему: «Здоровий спосіб життя – важливий чинник виховання особистості історичний аспект».

15. Підготувати есе на тему: «Залежність стану здоров'я людини від способу життя».

16. Виконати реферативне повідомлення на тему: «Сучасні методи та прийоми навчання на уроках «Основи здоров'я» в початкових класах» (4 клас).

17. Підготувати реферативне повідомлення на тему: «Реалізації змісту «Соціальне здоров'я» в початкових класах».

18. Розробити доповідь на тему: «Позакласна та позашкільна робота з курсу «Основи здоров'я» в початковій школі».

19. Підготувати реферат на тему: «Національна культура та здоров'я українського народу».

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування усіх завдань є обов'язковим, окрім випадків оформлення індивідуального відвідування або пропуску занять із поважних причин (лікарняний, важливі сімейні події тощо). В окремих випадках можлива дистанційна форма навчання.

Політика щодо академічної доброчесності. Оскільки плагіат є серйозним правопорушенням, важливо обов'язково виділяти ті частини робіт, які є запозиченими в інших авторів (робити коректні посилання).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Кінцеві терміни здачі робіт та перездачі регламентуються навчальним планом, графіком навчального процесу факультету, розкладами навчальних занять та заліково-екзаменаційних сесій; скласти та перескласти іспит із дисципліни в індивідуальному порядку студент може тільки оформивши заяву на індивідуальне складання заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

5.1. Критерії поточного тематичного оцінювання студента

Загальне оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі» здійснюється за 100-бальною шкалою. Воно включає поточне оцінювання студента за кожен модуль (згідно розподілу кількості балів по змістових модулях), оцінку за ІНДЗ, підсумкову за МКР (або оцінку за екзамен/ залік).

МКР проводяться у формі письмової роботи.

5.2. Критерії оцінки студента (підсумковий контроль)

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену. Присутність усіх студентів є обов'язковою.

У випадку, якщо за результатами семестрового оцінювання студент набрав 75 балів і більше, він може погодитись на набрану кількість балів, коли ж кількість балів менша 75 балів або студент бажає набрати більше балів, він здає залік. У випадку проведення підсумкового контролю загальна кількість балів складається із суми балів за виконання практичних завдань та кількості

балів набраних студентом на заліку. Максимальна кількість балів, що може бути отримана студентами – 60.

При визначенні кількості балів викладач керується такими критеріями:

60 (максимальна кількість) балів ставиться у тому випадку, коли студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, вирішує складні проблемні завдання, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, вирішує складні проблемні завдання, самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдаровання і нахили, самостійно виконує 100% від загальної практичних завдань.

50–59 балів ставиться, коли студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може робити часткові висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює понад 80% навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами, виконує не менше 90% від загальної кількості практичних завдань.

40–49 балів ставиться, коли студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, з допомогою викладача може робити часткові висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює понад 70% навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами, виконує не менше 75% від загальної кількості практичних завдань.

20–39 балів ставиться, коли студент має початковий рівень знань; знає половину навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну операцію, дію; описує явища, процеси без пояснень причин, із допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтується у поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу, виконує до 45% від загальної кількості практичних завдань.

5–20 балів ставиться тоді, коли студент відтворює менш як половину навчального матеріалу; з допомогою викладача виконує елементарні завдання, здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, не має сформованих умінь та навичок; виконує 30% від загальної практичних завдань.

1–4 балів ставиться студенту, коли він може розрізняти об'єкт вивчення і відтворити деякі його елементи; мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; виконує не більш як 20% від загальної кількості практичних завдань.

Кількість балів зменшується відповідно до проценту виконання практичних завдань або при відповідях на заліку.

5.3. Критерії оцінки студента за ІНДЗ (якщо є)

Видами ІНДЗ із дисципліни «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі» є підготовка доповіді та виступ на семінарі.

Максимальна кількість балів, отриманих студентами за ІНДЗ становить 10.

При визначенні кількості балів за ІНДЗ викладач керується такими критеріями:

8–10 балів виставляється у тому випадку, коли студент підготував доповідь, що повністю розкриває зміст вибраної теми, висловив свою власну точку зору. Застосував вивчений матеріал для власних аргументованих суджень, зробив аргументовані висновки. Під час доповіді використав наочність, роздаткові матеріали. Зумів дати відповідь на запитання по темі доповіді.

5–7 балів ставиться, коли студент при підготовці доповіді повністю не розкрив даної теми або допустив деякі неточності чи не зумів відповісти на поставлені запитання. Під час доповіді не використовував наочності чи роздаткових матеріалів.

1–4 бали ставиться, коли при підготовці доповіді студент не розкрив даної теми або допустив грубі помилки, тези мали реферативний характер. Під час виступу не використовувалися ілюстративні матеріали та були відсутні відповіді на запитання по темі доповіді.

0 балів ставиться у випадку відсутності доповіді.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка (екзамен)
90–100	Відмінно
82–89	Добре
75–81	Дуже добре
67–74	Задовільно
60–66	Достатньо
1–59	Незадовільно

УП. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок з даного модуля.

Модуль зараховується студенту, якщо він успішно виконав передбачені в даному модулі всі види навчальної роботи та під час модульного контролю отримав позитивну оцінку, а відтак позитивну модульну оцінку.

Заборгованість з модуля повинна бути ліквідована студентом в позааудиторний час.

Поточна семестрова оцінка визначається в балах як сума підсумкових модульних оцінок. Якщо поточна семестрова оцінка становить не менше 60 балів, то, за письмовою подогою студента, вона може бути зарахована як

підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У противному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає залік. При цьому бали, набрані при поточному контролі, анулюються.

VII. Рекомендована література та Інтернет-ресурси

Рекомендована література

1. Антонова О.Є., Поліщук Н.М. Підготовка вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів: монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 248 с.
2. Бардов В.Г. Загальна гігієна та екологія людини. Вінниця : Нова книга, 2012. 216 с.
3. Богосвятська А. «Ранок» і «вечір» уроку як гармонійна зміна природних психофізіологічних фазових станів дитини. *Зарубіжна література в школах України*. 2016. № 10. С. 10-18.
4. Гончаренко М.С., Бойчук Ю.Д. Екологія людини. Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. 391 с.
5. Даценко І.І. Гігієна і екологія людини : навч. пос. Львів, 2020. 248 с.
6. Димань Т.М. Екологія людини : підручник. Київ : ВЦ «АКАДЕМІЯ», 2009. 376 с.
7. Желібо Є.П., Зацарний В.В. Роль біоритмів у забезпеченні життєдіяльності людини. Безпека життєдіяльності : підручник. Київ : «КАРАВЕЛА», 2017. 169 с.
8. Залеський І.І., Клименко М.О. Екологія людини: підручник. Київ : ВЦ «АКАДЕМІЯ», 2015. 288 с.
9. Ілійчук Л.В. Педагогічні умови використання арт-терапії в освітньо-виховному просторі початкової школи. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. М.Гоголя. Сер. Психологопедагогічні науки*. 2016. № 2. С. 114-118.
10. Кириленко Л.Г., Власенко Н.В. Визначення пріоритетності кольоротерапії у формуванні основ здоров'язбережувальної компетентності дітей. *Сер. Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. 2019. № 2 (36). С. 429-436.
11. Кондратюк С.М. Інтегрований підхід до формування у молодших школярів здорового способу життя: здоров'язбережувальне виховання : навч. посіб. Вид.2, переробл. і допов. Суми, 2013. 191с.
12. Кондратюк С.М., Павлущенко Н.М. Працездатність учня. Основи здоров'я. 1-4 класи: матеріали до уроків : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2014. 162 с.
13. Локаєва Г.В. Можливості використання музикотерапії в загальноосвітніх закладах. *Мистецтво та освіта*. 2016. № 4. С. 7-11.
14. Микитюк О.М., Злотін О.З., Бровдій В.М. Екологія людини : підручник. Харків : «ОВС», 2014. 254 с.
15. Мірошніченко Т.В. Навчально-виховний потенціал педагогічної пісочниці у змісті професійної підготовки педагога. Витоки педагогічної майстерності : зб. наукових праць. Полтава, 2011. С. 218-223.

- 16.Моліцька М. Терапевтичні казки. Львів: Свічадо, 2009. 200 с.
- 17.Плахтій П.Д. Біоритми і режим дня дітей та підлітків. Основи шкільної гігієни і валеології. Теорія, практикум, тести : навч. посіб. Кам'янець-Подільський, 2009. 285 с.
- 18.Повна енциклопедія очищення та лікування організму / укладач І.Левашова. Донецьк : ТОВ «Глорія Трейд», 2010. 384 с.
- 19.Презлята Г. Здоровий спосіб життя: ідеї, пошуки, досвід : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2013. 484 с.
- 20.Скрипник І.М. Кольоротерапія : методичний посібник. Рівне, 2019. 147 с.
- 21.Сливка Л. Здоров'язбережувальна педагогіка: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г.М., 2016. 200 с.
- 22.Сливка Л. Оздоровчі технології і техніки терапевтичного спрямування. Івано-Франківськ, 2013. 94 с.
- 23.Теорія і практика арт-терапії : навчально-методичний комплекс / укл. І.В.Бабій. Умань, 2014. 75с.
- 24.Тітаренко С.А., Заяць Д.О. Покращення психічного здоров'я дітей дошкільного віку засобом сміхотерапії. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2014. Вип. 118 (3). С. 273-275.
- 25.Федій О.А. Естетотерапія : навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2012. 304 с.
- 16.Федій О.А. Підготовка педагогів до використання засобів естетотерапії: теорія і практика: монографія. Полтава : ПНПУ імені В.Г.Короленка, 2009. 404 с.

Допоміжна література

- 1.Базима Н.В., Мороз О.В. Значення музикотерапії для розвитку мовлення у дітей з аутистичними порушеннями. Логопедія. 2013. № 3. С. 3-8.
- 2.Бакай С.Ю., Мартічан О.А. Музикотерапія та вокалотерапія у сучасному педагогічному процесі. Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. 2011. Вип. 14. С. 13-16.
- 3.Батищева Г. Музикотерапія як метод психокорекції. Психолог. 2005. № 14. С. 25-28.
- 4.Бойко А.Е. Використання арт-педагогічних технологій як засобу творчого самовираження молодших школярів у позашкільних навчальних закладах. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. М.Гоголя. Сер.Психолого-педагогічні науки. 2014. № 5. С. 68-73.
- 5.Болсун С. Зовнішність учителя як компонент педагогічної техніки. Початкова школа. 2000. № 7. С. 48-50.
- 6.Вашенко О., Свириденко С. Готовність вчителя до використання здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховному процесі. Здоров'я і фізична культура. 2006. № 8. С. 1-6.
- 7.Вашенко О., Свириденко С. Організація здоров'язберігаючої діяльності початкової школи. Початкова освіта. 2005. № 46. С. 2-4.
- 8.Деркач О., Вацьо М. Впровадження елементів музичної терапії в навчальний процес підготовки майбутніх учителів початкових класів. Рідна школа. 2005. № 12. С. 54-56.

9.Еколого-психологічні чинники сучасного способу життя: колективна монографія / за ред. Ю.М.Швалба. Київ : Педагогічна думка, 2007. 276 с.

10.Єнгалічева І. Казкотерапія як один із методів корекційно-розвиваючої роботи з педагогічно занедбаними учнями. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Педагогіка. Соціальна робота*. 2012. Вип. 25. С. 70-72.

11.Єфімова Є.М. Здоров'язберезувальні технології у контексті педагогічних досліджень. *Проблеми фізичного виховання і спорту*. 2010. № 1. С. 57-58.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт МОН України. – <http://www.mon.gov.ua/ua/>
2. Офіційний сайт журналу "Початкова школа". – <http://pochatkovashkola.net/journal.htm>
3. http://pidruchniki.ws/17000308/pedagogika/pedagogika_-_zaychenko_ib
4. <http://pidruchniki.ws/pedagogika/>
5. http://pidruchniki.ws/12570107/pedagogika/pedagogika_-_moyseyuk_nye
6. <http://www.google.com.ua/>
7. <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
8. <http://culonline.com.ua>
9. <https://pidruchnyk.com.ua/673-osnovi-zdorovya-gnatyuk-4-klas.html>
10. <https://pidruchnyk.com.ua/1285-ya-doslidzhuyu-svit-2-klas-glberg.html>
11. <https://pidruchniki.in.ua/osnovi-zdorovya-4-klas-beh-vorontsova-2015/>